

Nej til alibi-projekter

FN's tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (UBU) der løber fra 2005-2014, er nu 1/5 inde i tiåret. Men i Danmark er det nærmest ikke eksisterende og få ved overhovedet at tiåret eksisterer. Regeringen har ikke taget lederskab, og selvom der er etableret et tværministerielt samarbejde under ledelse af Undervisningsministeriet og UNESCO-nationalkommissionen, sker der intet konkret eller målbart.

Af Anja Weile
og Lars Myrthu-Nielsen

Det manglende aktivitetsniveau står i misforhold til det stigende behov for en samfundsmæssig omstilling til bæredygtig udvikling, som FN og Verdenssamfundet efterlyser. Skal tiåret blive til noget i Danmark, så skal der mere kød på nu. Vi må have nogle klare mål, der på sigt kan danne grundlag for en evaluering. Det er ikke nok med et dialogmøde, en pjece og endnu en hjemmeside. Der er ikke brug for alibi-projekter. Vi efterlyser derimod en seriøs national strategi.

Underskrift ikke nok

Undervisningsministeriet giver i en artikel til bladet Miljøsk (januar 2006) udtryk for, at den danske regerings og Undervisningsministeriets indsats for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling er fremadrettet og fuldt ud på højde med det krævede. De skriver blandt andet, at Danmark i marts tilsluttede sig UNECE's forslag til strategi og implementeringsplan for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling. Dette er da også et meget vigtigt skridt i den rigtige retning. Men det er ikke nok at tilslutte sig på papiret. UNECE-strategien anbefaler jo blandt

andet, at landene skaffer den nødvendige økonomi til implementering og gennemførelse af tiåret, idet "uddannelse skal ses som en investering, der kan betale sig på lang sigt". Man anbefaler også at ngo'erne inddrages og at der laves en national platform. Af disse anbefalinger ser vi kun den sidste til dels opfyldt. Regeringen har nedsat en tværministeriel gruppe. Desværre må man sige, at de arbejder meget i det skjulte og yderst langsomt. Den nationale platform skulle fungere som koordineringsmekanisme og have ansvaret for den nationale implementering. Vi mangler at se resultater i den retning. Undervisningsministeriet skriver desuden, at det er ministeriets pligt at åbne mulighed for, at de internationale aftaler, man har tiltrådt, kan implementeres i uddannelsesverdenen. Til dette kan vi kun spørge: hvordan?

Regeringens ansvar

Endvidere skriver undervisningsministeriet, at "den praktiske gennemførelse af aftalerne i de forskellige grene af uddannelsessystemet overlades til de fagpersoner, der til daglig færdes i uddannelsessystemet" idet "undervisningsministeriet hverken har ressourcer eller ekspertise til at gå længere ned i detaljerne i undervisningsplaner og læreplaner". Med andre ord er det altså op til andre, hvis der skal ske noget konkret i forbindelse med tiåret. Hermed har undervisningsministeriet fralagt sig det ansvar, de netop selv har skrevet under på, at de vil tage jf. både den nordiske strategi for bæredygtig udvikling ("Hållbar utveckling – En ny kurs för Norden", Nordisk Ministerråd) og UNECE's strategi for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling.

I UNECE's strategi for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling står der, at regeringerne skal spille

den aktive rolle i forbindelse med at fremme og facilitere implementeringen af processen og at de således regelmæssigt skal vurdere og følge op på processen. Denne del af regeringens ansvar mangler vi stadig at se udfyldt.

Basale sammenhænge ikke nok

Undervisningsministeriet nævner, at man i regeringsgrundlaget "netop har lagt vægt på vigtigheden af, at eleverne forlader folkeskolen med tilfredsstillende kompetencer i læsning, således at de er i stand til at forstå indholdet i en kompliceret tekst" samt at det "endvidere er vigtigt, at eleverne opnår tilstrækkeligt kendskab til matematik og naturvidenskab til, at de forstår basale sammenhænge mellem økonomiske, sociale og miljømæssige forhold". Vi tilslutter os helt, at børn og unge skal lære at læse, at regne og have en god naturvidenskabelig basisviden. Men vi mener ikke, at dette er tilstrækkeligt for at opnå en bæredygtig udvikling. Man skal med andre ord også kunne arbejde for et mere bæredygtigt samfund selvom man er ordblind! Det er helt andre ting, der skal til. Eleverne skal fx være i stand til at vurdere de informationer, de får ind, om det så er på skrift, tale eller fra medierne. De skal kunne tænke selv og de skal kunne tage stilling. Det bliver de ikke automatisk i stand til, fordi de bliver bedre til at læse. Og så mener vi desuden, at der i UNESCO's retningslinier for tiåret er lagt meget tydeligt op til, at det er alle skolens fag, der skal inddrages. Det er altså heller ikke nok at tale om bæredygtighed i natur og teknik/naturfag. Det er heller ikke nok, at det kun er en enkelt faglærer, der arbejder med begrebet. Det skal gennemsyre hele institutionen! Man skal med andre ord

PÅTALE

Tiåret skal øge den globale bevidsthed om bæredygtighedens tre grundpiller: økonomi, sociale forhold og miljø. Ideen er, at hele uddannelsessektoren, fra børnehaver til universitet, og såvel private som offentlige virksomheder relateres til bæredygtighed

Mere om FN's tiår

for Uddannelse

for Bæredygtig

Udvikling:

Se Miljøsk nr. 40

"Bæredygtig eller

bare dygtig?" side

28 af Christina

Nielsen og Lars

Myrthu-Niel-

sen. Miljøsk nr.

41, anmeldelse

"Uddannelse for

bæredygtig udvik-

ling" side 16 af

Berit Lypart, samt

Miljøsk nr. 42 med

temaet "Uddan-

nelse for bæredygtig

udvikling".

praktisere hvad man prædiker – på skolerne og i ministerierne!

Ny vin på nye flasker

Undervisningsministeriet skriver også, at da tiåret lægger særlig vægt på, at uddannelsessektoren er "en af de vigtigste sektorer til fremme af forståelsen og holdningerne bag visionerne om bæredygtig udvikling" – hvilket vi ikke er uenige i – "skal der lægges særligt vægt på ordet 'uddannelse', når uddannelsesinstitutionerne beskæftiger sig med bæredygtig udvikling." Det er vel også 'uddannelse', der er uddannelsesinstitutionernes fornemmeste opgave, så man fristes til at spørge, hvad Undervisningsministeriet forestiller sig, at dette betyder i praksis?

Undervisningsministeriet skriver desuden i sin artikel, at "når FN beslutter sig for at fokusere på et bestemt tema ... betyder det ikke nødvendigvis, at tidligere temaer tilsidesættes, men ... at FN anbefaler, at der fokuseres på et nyt tema, der skal bidrage til fortsat at sikre fred og lighed i verden." Her tror vi, at Undervisningsministeriet har overset en vigtig pointe. Der er IKKE tale om et "nyt tema", der skal proppes ind i pensum, men om en ny måde at arbejde med de allerede eksisterende temaer på. Altså "nye briller" som eleverne skal lære at se igennem. Det kræver blandt andet, at lærerne er i stand til at bruge "brillerne" og det kræver igen oplæring og ressourcer.

UBU - et tilbud eller et krav?

Undervisningsministeriet nævner "ubuportalen" som "støtte for sektorens arbejde". Vi finder ikke, at "ubuportalen" er tilstrækkelig. Som portal er den for det første meget statisk og indholdsmæssigt mangler der nogle helt konkrete arbejdsmetoder og forslag til, hvordan både lærere og elever kan bruge portalens materialer. Undervisningsministeriet nævner også, at man har "opfordret" rek-

torerne på gymnasieniveau til at fokusere på tiåret, og at regeringens vægt på naturfag og læsning vil blive afspejlet i de forestående revisioner af lærer- og pædagoguddannelserne, hvorved "temaet uddannelse for bæredygtig udvikling" også vil "kunne inddrages". Altså ikke noget med at det er nødvendigt eller at det skal. Vi mener ikke, at det er tilstrækkeligt at opfordre – man bør også sikre sig, at opfordringen bliver taget alvorligt. Vi mener heller ikke, at det er tilstrækkeligt at Uddannelse for Bæredygtig Udvikling "kan" inddrages i naturfag og læsning – det "skal". Og det skal ikke kun være i nogen fag, men i alle.

UBU skal involvere hele skolen

Endelig skriver undervisningsministeriet, at "de konkrete virkemidler, der vil være bedst egnede i den aktuelle uddannelsesinstitution og på det aktuelle niveau, må tilrettelægges af den pågældende lærer fx ved brug af det materiale, som Undervisningsministeriet eller andre stiller til rådighed". Det er vi enige i, men vi mener også, at det så må være en selvfølge, at det tilgængelige materiale er af en tilstrækkelig god kvalitet. Her mener vi til gengæld, at dette langt fra er tilfældet. Igen henviser vi til UNESCO's oplæg for tiåret. Her har man lagt vægt på, at man arbejder holistisk og tværfagligt. Det vil igen sige, at det er hele skolen/institutionen, der skal involveres og ikke kun enkelte faglærere samt at det er alle skolens fag, der skal involveres – ikke kun naturfag og dansk. Der mangler altså helt klart nogle materialer og vejledninger i, hvordan man kan arbejde med bæredygtighed på tværs af fagene (hvordan kommer fag som musik og gymnastik fx ind?), og hvordan man får arbejdet til at omfatte hele institutionen.

Undervisningsministeriet afslutter sin artikel med at skrive, at "bæredygtig udvikling netop er

karakteriseret ved, at man hele tiden optimerer og prioriterer inden for de givne rammer. Hvis dette ikke var tilfældet, ville udviklingen have trange kår". Vi mener, at det må være muligt at yde en langt større indsats end den nuværende og indtil da, har udviklingen trange kår.

FAKTA BOKS:

Det danske netværk:

Øko-net afholdt i marts 2005 en danske åbningskonference for FN-tiåret for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling (2005-2014), og etablerede samtidig en bred informations- og netværks-portal for tiåret – www.ubu10.dk Find bl.a. her information om Danmarks forpligtigelser omkring UBU. Øko-net har siden efteråret 2005 koordineret et NGO-baseret netværk (UBU-netværket, bl.a. med deltagelse af Gymnasiallærerforeningen, Danmarks Lærerforening, Friluftsrådet, Foreningen for Folkehøjskoler i Danmark og 92-gruppen) der arbejder på at skabe en dansk udvikling af FN-tiåret.

Nordisk samarbejde:

Øko-net lancerede i marts 2006 en nordisk kampagne for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling – BALANCEAKTEN – der er en ramme for interesserede uddannelser for at samarbejde om tre mål:
Mål 1: Undervisningen omfatter bæredygtighed i teori og praksis
Mål 2: Institutionens drift er bæredygtig
Mål 3: Institutionen skaber folkeoplysning samt folkelig og politisk debat om bæredygtig udvikling. Læs mere på www.balanceakten.dk – og om Balanceaktens 7 værdier for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling, som de deltagende institutioner tilslutter sig som grundlag for deres arbejde